

מסורת הש"ס

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

יח.

עין משפט
נר מצוה

(א) ואפרישה מוד ואי כ"ל"י
רש"י (ג) [על ד: ג] (ד) ינה
יד. [כריתות י: ד] ג' נדפוי
היה אמת. (ט) [ג' דב],
(ו) גרסת העמוד וביד ופי' שם
האבר ק. (ז) ימות ה:
(ח) [ג' ד: ד:].
(ט) נדפוי הנק' משמש,
נפי' ה: (י) [ג' ד: ע:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חלל וכו'
לוקמן בדאמר לקמן
מורה"ם ופי': (ב) [ה
ל"ל כו' י' ה"ה כו' אט
אזה: (ג) ה"ה כו' וכו' האיל
דבעלמא אין חלוק:

מוסף רש"י

נמצא על שלו. במקמ
גדה צפרק כל ה' (ד) כך
נות ישראל משמשת בני
עדים. שני מדינים לקח חמ
לו וחתר לה. נמצא על של
ודלי בשעת תשמיש היה
וצעול נדה שבגג הוא וחיוב
שתי מנות (כריתות י:)
ואפילו אלא וזמן ששה לחמ
בעילה וזן ארון קודם קיום
נידוע שהיה דס בשעת
תשמיש (נדה י:). טמאין.
שנים טומאת שבעה ידיו
צועל נדה. כדכתיב (ויקרא
טו) ותהי נדמה עליו (טו).)

רבינו הגאון

ואי עם הארץ הכנסת
ופרישה בהעלם אחד
ולאוכל שני זיתים חלב
בהעלם אחד דמי. [ריתות ז']
הדעין חייב אלא אחד.
ואמרינן אף בשלא סמוך
לווסתה. ובמאן אמרו הני
דהייב שתיים אי ת"ח אפילו
אחת אינו חייב. מאי טעמא
אכניה אנוס הוא וקיימא לן
דכל אנוס פטור הוא דמאי
היה ליה למיעבד וכי לא
ישמש שנתו לעולם הלכך
פטור הוא. אפרישה מוד
הוא. ומוד לאו בר קרבן
הוא ואי עם הארץ אפרישה
מחייב אכניה פטור דאנוס
הוא. והדר רבא ופירק
בסמוך לווסתה ובת"ח דידע
דצריך למפירש מאשחו
סמוך לווסתה. ואינו ת"ח
ידוע כי הפרש חייב
שיצאנו הנייה לו בכיאתו.
אכניה מחייב דהיה ליה
למפירש עונת סמוך לווסתה
כו' כדאמרו. אפרישה נמי
מחייב דהא לא ידע
שפרישה מוד אטורה
ובשיתיהו שוגג הוא לביכך
חייב שתיים: אמר רבא
שיתיהו שינו חובין
במשנתיהו. פרישה נתן
ופירש מוד חייב כו'. כניסה
דתין בבוסת נדה פ"ב נמצא
על שלו טמאין וחיובין

ואי צעם הארץ. שהוא שוגג על שתייהן: אלל שני זיתים חלב כהעלם
אחד הוא. שלא נודע לו בין זה לזה ואינו חייב אלא אחת חף זה
לא נודע לו בין כניסה לפרישה שחטא שכחמרה לו נטמאתי אינו
יודע שנתחייב על הכניסה כצדור אנוס אינו עליה לא למד
סמוך לווסתן (ו) ואין זה אויסת אלל שוגג
וכיון דלא למד נמצא שלא ידע בין
כניסה לפרישה שחטא והוה ליה צא
על נדה שמי צעילות כהעלם אחד:
אלל צעלל סמוך לווסתה. זה אנוס
על הכניסה הוא שלא היה לו לעלות
צדעתו: ואי כהעלם חכם ולא הוא
לא מתייב. ולכניה אנוס ואפרישה
מוד: ואי צעם הארץ חזק הוא
דמחייב אפרישה. לאומר מותר אכל
לכניה אנוס: וכתלמוד חכם לו.
כלומר יודע שסמך לווסתן מזהוין לפרש
מנשתייהו סמוך לווסתן כלאמר לקמן
מזהורמם את בני ישראל מנומלמתם
ואין יודע שהמשמש עם הטהורה
ואמרה נטמאתי לריך לפרש כצדכ
מת דהוה ליה שוגג על שתייהן אכניה
דקצור יכולני לצעול ואפרישה אומר
מותר ושני זיתי חלב כהעלם אחד
לא הויה שהרי תלמיד חכם הוא לו
שלא היה לו לצעול סמוך לווסתה
ואין זה אנוס אלל שוגג כצדכ
יכולני לצעול קודם וכי אמרה לו
נטמאתי ידע שחטא לכניה הויה
ליה ידיעה בין כניסה לפרישה. וא"ת
מוד הוא צעלית סמוך לווסתה

אי בעם הארץ אידי ואידי חלב בהעלם אחד הוא. משמע
הכא דלע"פ שגודע לו צינתים שזא על הנדה כיון שלא
נודע לו שנתחייב חטאת סצדור להיות אנוס חשבוין ליה כהעלם
אחד וכן פירש צקונטרס וא"ת דלומר צפ' כלל גדול (שבת דף ע"א. וס)
צעו מנייה ר' ירמיה מר' זשת קצר
וטוון כחלי גרוגרת כשגגת זרת וזון
מלאכה וחזר וקצר כחלי גרוגרת בזון
צבת ושגגת מלאכה מנהו שילטרפו ח"ל
חלוקים הן לחטאות ולא מיטרפי פירוש
שאלם היה בכל פעם כגרוגרת היה
חייב שמי חטאות אע"פ שלא היה
ידיעה איסור צינתים וי"ל דרצח
לטעמיה דקצירא הוה מני למיפקך מהא
חייב אלל אחת אי נמי ההם חשבו
ליה ידיעה כיון שגודע לו כל מה
שהיה ספק צלומה שעה:

לעולם אימא דך שלא כסמוך
לווסתה ואפרישה. והוה
הדיו דה"מ למימר כסמוך לווסתה
ואפרישה: וה"א נמצא קתני. תימה
דעדיפא מנייה הוה מני למיפקך מהא
דקמני סיפא נמצא על שלה טמאים
מספק ופטורין מן הקרבן ואמאי פטור
כיון דלמרה נטמאתי:

המשמש מת בעריות פטור.
והא דתני צפרק ב'
נדעה (דף טו.). נמצא על שלה כשיעור
וסתה חייבין בקרבן ומפרש צמרל
משל לשמש ועד זה נכנס וזה יוכל
וצריך לאוקומה דפירש צקישו דאי
צפירש מת אין זה שיעור וסתה:
דאי"ס ר' חייב כו'. כל מה שמקדק
רצח מן המענה יכול לנקדק

מן הפסוק דנפקא לן צשמעת' אזהרה
למשמש עם הטהורה ואמרה לו
נטמאתי מדכתיב ואל אשה צנתם
טומאתה לא תקרב ללה תפריש
משמע אלמלא משמש מת פטור דכיון
שהוזהר שלא לפרוש יש לו להמתין עד
שימות האבר ומינה דצפרק הצא על
צימתו (צמתו נה: וס) נפקא ליה לרצח
מת פטור: אם בן מצינו ארוכה
וקצרה בנדה. י"מ אס כן כרצו הנה
דלמר נועץ צפרני וקשה דתקשי
ליה מתני' דמשמע שיש תקנה בשלא
פירש מיד אלל יש לפרש דלדלציי
פריך דצלמא אי משמש מת פטור
אין שייך כאן ארוכה וקצרה כיון שאין
איסור צעלית נדה צשמית כמו גבי
מקדש שיש צשמיה וקצרה בנדה
ולכחי לא תנא ארוכה וקצרה בנדה
שהפטור אינו על ידי שהיה צעלית
קצרה אלל ע"י שאין כאן צעלית
כלל אלל לציי דלמר חייב וצעלית
היה כשפירש צצכר מת ה"ל למתני
פירש צצרוכה דהיינו הגהה מרובה
חייב וצקרה שמקצר הגהת תשמיש

דהיינו הגהה מועטת פטור ללא נטעו למימר תשמש מת צעירות
פטור מדצקנין להאי לינא דתני גבי מקדש ומשני דלהכי צבקנין
משום דלא מיתני שפיר כיון דלרוכה דהתם קצרה דהכא וכי תימא
דליתני איפכא צקרה חייב צצרוכה פטור כיון דלא מני למיתני כי
התם צבקנין להסוף לינא לגמרי ועוד שאם כן לא היה שונה
טעם הפטור והחיוז דלדרכה ארוכה משמע טפי חיוז וקצרה פטור:
אלמלא

דהיינו הגהה מועטת פטור ללא נטעו למימר תשמש מת צעירות
פטור מדצקנין להאי לינא דתני גבי מקדש ומשני דלהכי צבקנין
משום דלא מיתני שפיר כיון דלרוכה דהתם קצרה דהכא וכי תימא
דליתני איפכא צקרה חייב צצרוכה פטור כיון דלא מני למיתני כי
התם צבקנין להסוף לינא לגמרי ועוד שאם כן לא היה שונה
טעם הפטור והחיוז דלדרכה ארוכה משמע טפי חיוז וקצרה פטור:
אלמלא

ואי בעם הארץ אידי ואידי חלב בהעלם אחד הוא ואלא בשאין סמוך
לווסתה ובמאן אילימא בתלמיד חכם ולא
חדא לא מתייב צכניה אנוס אפרישה
מוד אי בעם הארץ חזק הוא דמתייב
אפרישה הדר אמר רבא לעולם כסמוך
לווסתה ובתלמיד חכם יותלמיד חכם לוו
ואין תלמיד חכם לוו אמר רבא ותרוייהו
תניניהו כניסה תנינא פרישה תנינא פרישה
תנינא אדקתני היה משמש עם הטהורה
ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב
כניסה תנינא דנמצא על שלו טמאין
וחייבין בקרבן מאי לאו בסמוך לווסתה
ואכניה א"ל רב אדא בר מתנא לרבא
לעולם אימא לך בשלא סמוך לווסתה
ואפרישה וכי תימא פרישה למה לי הא
תנא ליה הא איצטרך לאשמועינן ונמצא
על שלה טמאים בספק ופטורין מן הקרבן
ואידי דבעי מיתנא נמצא על שלה תנא
נמי נמצא על שלו אמר ליה רבינא לרב
אדא מי מצית לאוקמה לההיא בשלא
סמוך לווסתה ואפרישה והא נמצא קתני
ונמצא לבתר הכי משמע ואי אפרישה
מעיקרא כי פריש ליה מעיקרא הויה ליה
ידיעה א"ל רבא ציית מאי דקאמר רבך
היכי מצית דתניא עלה זו היא מצות עשה
שבגדה שחייבין עליה ואם איתא מצות
לא תעשה היא אמר ליה אי תניחא חסר
ותני הכי זו היא מצות לא תעשה שבגדה
שחייבין עליה היה משמש עם הטהורה
ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב זו היא
מצות עשה שבגדה כו' אמר מר פירש
מיד חייב עבד אמר רב הונא משמיה
דרבא ינועץ עשר צפרניו בקרקע עד
שימות' וטוביה אמר רבא זאת אומרת
המשמש מת בעריות פטור דאי סלקא
דתוך חייב הכא מאי טעמא משום
דאנוס הוא אי אנוס הוא כי פירש מיד
נמי ניפטר אנוס הוא אמר ליה אביי
לעולם אימא לך המשמש מת בעריות חייב
הכא מאי טעמא פטור משום דאנוס
הוא והא דאמרת כי פריש מיד אמאי
חייב שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת
ופירש בהנאה מרובה אמר ליה רבה בר
הנן לאביי אם בן מצינו ארוכה וקצרה בנדה
ואנן

היינו הגהה מועטת פטור ללא נטעו למימר תשמש מת צעירות
פטור מדצקנין להאי לינא דתני גבי מקדש ומשני דלהכי צבקנין
משום דלא מיתני שפיר כיון דלרוכה דהתם קצרה דהכא וכי תימא
דליתני איפכא צקרה חייב צצרוכה פטור כיון דלא מני למיתני כי
התם צבקנין להסוף לינא לגמרי ועוד שאם כן לא היה שונה
טעם הפטור והחיוז דלדרכה ארוכה משמע טפי חיוז וקצרה פטור:
אלמלא

מה א מיי פ"ה מהל'
בגמגה הלכה:
מש ב מיי שם הל' ו:
ג ג מיי שם הל' ז:
ד ד ו מיי שם הל' ו:
ה ה מיי פ"ד מהל' איסורי
זולת הלכה יא סמך לאון
קוף ועשין רגמ טועי"ד
ח ס"י קפה סעיף ד:
ט ח מיי שם פ"ה הל' יא
כ סמך לאון כ טור אה"ע
ק"י

רבינו הגאון (המקור)

בקרוב. פ"י איש ששימש עם
אשתו נתקנה הוא
בסמרטוט והיא נתקנה
בסמרטוט אחר והן נקראים
עדים ואם נמצא דם על העד
שלו ודאי עם נדה שימש.
הן טמאין וחיובין קרבן כי
בשגגה באת לידו. ואמרינן
מאי לאו בסמוך לווסתה
ואכניה דאי לא בסמוך
לווסתה אמאי חייב אנוס
הוא אלא לאו בסמוך
לווסתה ואכניה. ואתי
למידיה האי דקדוקא דרבא
ולאוקמא אפרישה ושלא
בשעת ווסתה. ולא מחוקמא
אפרישה מדקתני נמצא
ונמצא השתא משמע. ואי
אפרישה הוא והיא להו
ידיעה מקמי הכי בעידנא
דתשמיש. (ורח"י) אי הכי
עשה ולא תעשה הוא. והאי
דקתני זו היא מצות עשה
שבגדה שחייבין עליה זו
היא מצות עשה ולא תעשה
הוה ליה למיתנא (ל) פ"י
עשה דכדחקיה דאמר ותהי
נדהת עליו נדהת תהא עליו.
מיכן אזהרה למשמש עם
הטהורה ואמרה לו נטמאתי
שלא יפרש. לא תעשה
שנאמר ואל אשה בנדה
טומאתה לא תקרב וגו' אמר
רב פפא הוא לא תקרב לא
תפרש נמי הוא דכתיב
האומרים קרב אליך אל תגש
כי כי קושתך פ"ו הרגישה
שנטמאת והרידה אותך לא
תקרב עצמן אליך מיד
ותגלה ערותה אלא נעון
צפרניו בקרקע עד שימות
האבר יסור קשריו ואח"כ
עם הטהורה ואמר לו
נטמאתי כו'. אמר רבא זאת
אומרת משמש מת בעריות
פטור. פ"י אם ישמש אדם
בבא בר כלומר בלא קשריו
בעריות פטור דאין מפישהו
כשהוא אבר מת מן הנדה.
אבי אמר ליעולם משמש מת
בעריות חייב. והכא היינו
טעמא דפטור משום דאנוס
הוא. ואמאי כי פריש מיד
חייב היה ליה למפירש
בהנאה מועטת ופירש
בהנאה מרובה. אמר ליה
רבא בר בון תן אי הכי
מצאנו ארוכה וקצרה בנדה

(ע) רש"י א.